

God vinden

1 Koningen 8.1–11, 22–30, 41–43

Rev Dr Jos M. Strengholt

Heliopolis 2015; Arnhem-Nijmegen 2018

Toen koning Salomo de bouw van zijn tempel voor God had voltooid en de ark van het verbond vervolgens in die tempel werd binnengebracht, was dat een glorieuze dag.

Stel u eens voor wat deze verandering betekende voor Israël en voor zijn eredienst. Altijd hadden zij God vereerd in een tent, en nu werden die tent en alles wat voor de eredienst daarin gebruikt werd, overgebracht naar dit majestueuze, blijvende gebouw van steen.

Voor velen die zo graag in die tent hadden aanbeden, moet dit ook moeilijk zijn geweest. Was deze verandering wel nodig? “Heeft God ons in het verleden niet altijd gezegend? Waarom dan iets nieuws?”

Maar nadat de priesters de ark van het verbond naar haar juiste plaats hadden gebracht, in de ruimte die wij het Allerheiligste noemen, denk ik dat alle aarzeling van het volk verdwenen was. Met eigen ogen konden zij zien dat deze verandering God behaagde.

Toen de priesters uit het heiligdom naar buiten gingen, vulde een wolk het huis van de HEERE, zodat de priesters vanwege de wolk niet konden blijven staan om dienst te doen, want de heerlijkheid van de HEERE had het huis van de HEERE vervuld. (1 Koningen 8:10–11)

1. Waar kunnen wij God vinden?

Eindelijk had Israël een prachtige tempel — een huis voor God. “Nu weten wij waar God woont, waar wij Hem kunnen vinden,” zullen velen in Israël gedacht hebben. Maar in werkelijkheid was dat niet juist.

God was bij Zijn volk geweest in Egypte; Hij was met hen geweest in de woestijn; Hij had hen geholpen; Hij had hen gezegend, nog voordat zij de tabernakel hadden. De tabernakel, slechts een tent, had Israël altijd herinnerd aan Gods aanwezigheid, waar zij ook gingen.

De tabernakel was altijd een grote zegen voor Israël geweest. Hij vormde het hart van hun godsdienstige en nationale leven. Daar ontmoetten zij God; daar vierden zij de offers; daar vergaf God hun zonden.

En nu hadden zij een veel blijvender plaats.

Toch schuilt er een gevaar in een te sterke gehechtheid aan een plaats van aanbidding. Het is gevaarlijk wanneer uw ervaring van God te nauw verbonden raakt met de plaats waar u altijd hebt aanbeden, of met de manier waarop u dat altijd hebt gedaan. Dat maakt het moeilijk om met

veranderingen om te gaan. Het kan zelfs lijken alsof God verdwenen is wanneer wij te zeer gehecht raken aan hetzelfde gebouw of dezelfde vorm van eredienst. Dat kan zelfs een afgod voor ons worden.

Salomo was zich, zo lijkt het, duidelijk bewust van dit gevaar.

Laat mij u eerst wijzen op de tijd waarin het uiteindelijke verslag van dit verhaal werd opgeschreven. De redacteur van de boeken 1 en 2 Koningen — oorspronkelijk één boek — schreef deze verhalen kort nadat Israël in ballingschap naar Babel was weggevoerd en de prachtige tempel in Jeruzalem volledig was verwoest.

2. Waar is God?

“Waar is God nu? Zijn tempel — Zijn huis — is verwoest! En wij, Zijn volk, zijn verstrooid!”

Wanneer ons moeilijke dingen overkomen, stellen wij vaak dezelfde vraag. Waar is God wanneer wij Hem nodig hebben? Zal God ons nog wel zegenen wanneer wij door tijden van verandering gaan?

Hoe kon het verhaal van de inwijding van Salomo's grote tempel Gods volk helpen, nadat hun tempel verwoest was en zij naar Babel waren weggevoerd?

Voor mensen in nood, voor mensen die zich moedeloos voelden door alle veranderingen, voor mensen die dachten dat God ver weg was, was het belangrijk zorgvuldig te luisteren naar Salomo's gebed bij de inwijding van de tempel. Ook wij kunnen daarvan leren.

Luister naar dit gebed - ik geef het wat ingekort:

Toen ging Salomo vóór het altaar van de HEERE staan, tegenover heel de gemeente van Israël. Hij spreidde zijn handen uit naar de hemel en zei: “HEERE, God van Israël, er is geen God zoals U, boven in de hemel en beneden op de aarde. [...] Maar zou God werkelijk op de aarde wonen? Zie, de hemel, ja de allerhoogste hemel, kan U niet bevatten, hoeveel te minder dit huis dat ik gebouwd heb! [...] Maar sla acht op het gebed van Uw dienaar en op zijn smeekbede, HEERE, mijn God [...] Laat Uw ogen nacht en dag geopend zijn over dit huis, over deze plaats waarvan U gezegd hebt: Mijn Naam zal daar zijn. [...] Luister dan naar de smeekbede van Uw dienaar en van Uw volk Israël, wanneer zij bidden naar deze plaats toe. Luister in de hemel, Uw woonplaats, luister en vergeef.” (1 Koningen 8:22–30)

Zelfs toen de schitterende tempel werd geopend, erkende Salomo dat dit gebouw uiteindelijk niet Gods werkelijke verblijfplaats was. Zelfs de hemel kan God niet bevatten. Hoe zou een huis van steen Hem dan kunnen bevatten?

Voor Israël, verstrooid over de aarde, zelfs in Babel, was dit goed nieuws. God kan overal gevonden worden, zelfs in Babel. Ook al was de vertrouwde plaats waar zij Hem altijd hadden ontmoet verdwenen, God vervult nog steeds hemel en aarde met Zijn aanwezigheid.

Dat God overal is, betekent echter niet dat Hij Zich niet op bijzondere wijze verbindt aan speciale plaatsen of gebeurtenissen. Salomo ontkende niet dat de tempel een bijzondere plaats was. Daar kon God op een bijzondere manier gevonden worden. Daar werden ook de offers gebracht die verzoening brachten tussen God en het volk. Dáár, en nergens anders.

Wanneer mensen zeggen: “Ik heb de kerk niet nodig; ik kan God in de natuur vinden,” dan creëren zij een valse tegenstelling. Natuurlijk kan God gevonden worden in de schoonheid van de natuur. Dat helpt ons dichter bij Hem te komen.

Maar God heeft er ook voor gekozen om Zich op een diepere en meer betekenisvolle wijze te laten vinden op bijzondere plaatsen en in bijzondere gebeurtenissen. Hij heeft bepaald dat wij Hem vooral vinden wanneer wij het grote offer van het Lam van God gedenken in de heilige eucharistie.

Laat ik dat verder uitleggen.

3. Jezus

Toen Jezus sprak met een niet-Joodse vrouw, een Samaritaanse vrouw, vroeg zij Hem naar de Joodse tempel. Dat was niet de oorspronkelijke tempel van Salomo, want die was vernietigd. Zij sprak over de tweede tempel, die zelfs nog indrukwekkender was dan de eerste.

Is die tempel de plaats waar wij moeten bidden en God kunnen vinden? Of kunnen wij Hem vinden in onze eigen Samaritaanse tempel, op onze eigen manier, op onze eigen berg?

Wat antwoordde Jezus? Jezus zei tegen haar:

“Vrouw, geloof Mij: de tijd komt dat u niet op deze berg, en ook niet in Jeruzalem, de Vader zult aanbidden. U aanbidt wat u niet weet; wij aanbidden wat wij weten, want de zaligheid is uit de Joden. Maar de tijd komt en is nu, dat de ware aanbidders de Vader zullen aanbidden in geest en waarheid. [...]”

De vrouw zei tegen Hem: “Ik weet dat de Messias komt, Die Christus genoemd wordt; wanneer Die gekomen zal zijn, zal Hij ons alles verkondigen.”

Jezus zei tegen haar: “Ik ben het, Die met u spreek.”

(Johannes 4:21–26, ingekort)

Dit was een beslissend moment. Jezus bevestigt dat de Joodse eredienst de ware eredienst was; daar kon God gevonden worden.

Het is niet waar dat wij God in iedere religie kunnen vinden, alsof alle wegen naar Rome leiden. Wat wij over God leren, doet ertoe; hoe wij Hem aanbidden, doet ertoe.

Maar Jezus maakte ook duidelijk dat deze Joodse tempeldienst spoedig niet langer bepalend zou zijn voor wie God wilde vinden.

De tempel uit Jezus' tijd zou verwoest worden als oordeel over het ongeloof van Israël. Jezus sprak daar vaak over en voorspelde dit in de evangeliën.

Maar de verwoesting van die tempel had ook een symbolische betekenis. Jezus presenteerde Zichzelf als de uiteindelijke tempel van God. Daarom was de stenen tempel niet langer nodig.

Als wij God willen vinden — waar is Hij dan wanneer wij Hem het meest nodig hebben? Jezus is de beste plaats om naar God te zoeken. Hij is de tempel.

In Zijn eigen persoon heeft Hij de mens met God verzoend door het eeuwige, eenmalige offer. Hij trekt alle mensen tot Zich.

Ook wij als kerk worden in het Nieuwe Testament een tempel genoemd, omdat wij deel uitmaken van Jezus Christus. God is overal aanwezig, maar Hij is op bijzondere wijze aanwezig in Christus Jezus, die tegenwoordig is in de gemeenschap van Zijn volk. Daar heeft Hij beloofd aanwezig te zijn, waar twee of drie in Zijn Naam bijeen zijn.

En zoals de tempel een taak had, zo hebben ook wij die. Wij moeten de plaats zijn waar anderen God vinden. Wij moeten de plaats zijn waar mensen met God worden verzoend. Wij hebben de opdracht Gods Naam bekend te maken aan allen om ons heen.

Ook Salomo bad voor anderen, voor de volken:

“Ook wanneer een vreemdeling, die niet tot Uw volk Israël behoort, uit een ver land komt vanwege Uw Naam [...] en hij komt en bidt naar dit huis toe, luister dan in de hemel, Uw woonplaats, en doe overeenkomstig alles waarom die vreemdeling tot U roept, opdat alle volken van de aarde Uw Naam zullen kennen en U vrezen, zoals Uw volk Israël.”

(1 Koningen 8:41–43, ingekort)

Wat een opmerkelijk gebed. Op het hoogtepunt van Israëls macht, zowel religieus als politiek, vroeg Salomo God om vreemdelingen op dezelfde wijze te behandelen als Israëlieten.

“Doe overeenkomstig alles waarom die vreemdeling tot U roept, opdat alle volken van de aarde Uw Naam zullen kennen en U vrezen, zoals Uw volk Israël.”

De tempel van God moest een huis van gebed zijn voor alle volken. Israël was niet gezegend omwille van zichzelf, maar omwille van de wereld. God wil gekend worden over de hele aarde.

Zo konden Israëlieten in de diaspora, in Babel, Rome of Egypte, weten dat God niet ver van hen verwijderd was. Maar zij wisten ook dat Hij hun de taak had gegeven Zijn Naam onder de volken bekend te maken.

Dat was de roeping van Abraham: “Ik zal u tot een zegen maken voor de volken.” Het was ook de roeping van Israël: God bekendmaken onder de naties. En wij, Gods volk, hebben dezelfde roeping.

Conclusie

Wanneer wij God nodig hebben, komen wij tot de plaats waar Hij het best gevonden kan worden. Ja, Hij vervult het hele universum, maar Hij wordt het duidelijkst gevonden in Zijn tempel: de gemeenschap van christenen.

En die gemeenschap is het sterkst en meest intens wanneer wij als één volk samenkomen en het grote offer van Jezus Christus gedenken en daarin gezamenlijk delen.

Dus als u zich, zoals Israël in Babel, ver van God voelt; als u door veranderingen heen uw hoop dreigt te verliezen, neem dan deel aan de gemeenschap met Christus en laat God dichterbij u komen dan ooit tevoren.

God zij dank: Hij kan gevonden worden. Hij laat u nooit los. Hij is altijd en overal aanwezig bij u.

En laten wij het onze vreugde en onze plicht maken ons licht te laten schijnen voor de mensen om ons heen. God roept ons om anderen uit te nodigen Hem in ons midden te komen zoeken.

Nodig daarom uw vrienden, familie en collega's uit om naar de kerk te komen, naar Gods Woord te luisteren en deel te nemen aan onze gemeenschap en onze viering, zodat meer mensen hun God mogen vinden — de God die hemel en aarde vervult en die altijd aanwezig is als een liefdevolle Vader om ons te helpen, te zegenen en nabij te zijn.

+In de Naam van de Vader en van de Zoon een van de Heilige Geest. Amen.